

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. הוציאה גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה.....1
- ב. אשה גובה כתובתה שלא בגט.....1
- ג. ובעל חוב גובה שלא בפרזבול.....2
- ד. כותבין שובר.....3
- ה. במקום שאין כותבין ואמר כתבתי עליו להביא ראיה במקום שכותבין ואמרה לא כתב לי עליה להביא ראיה.....4
- ו. שני גיטין ושתי כתובות גובה שתי כתובות.....4
- ז. שתי כתובות וגט אחד או כתובה ושני גיטין או כתובה וגט ומיתה אינה גובה אלא כתובה אחת שהמגרש את אשתו והחזירה ע"מ כתובה הראשונה מחזירה.....4

דף פט.

א. הוציאה גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה

הוציאה גט¹ ואין עמה שטר כתובה אם דרך אותו המקום שלא יכתבו כתובה גובה עיקר כתובתה בגט שבידה², שהטוען אחר מעשה בית דין לא אמר כלום³, אבל נדוניא ותוספת אינה גובה. ואם דרכן לכתוב כתובה אפילו עיקר אין לה, שודאי פרועה היא והחזרתה לו השטר כתובה, ונשבע הבעל שבועת היסות על טענתה ונפטר.

ב. אשה גובה כתובתה שלא בגט

אשה⁴ שאמרה לבעלה גרשתני ואבד גיטי נאמנת, דחזקה שאינה מעיזה פניה בפני בעלה אם לא היה האמת אתה, לפיכך אם הוציאה שטר כתובה ואין עמה גט ואמרה לבעלה גרשתני ואבד גיטי תן לי כתובתי, והוא אומר לא גרשתיך, חייב ליתן לה עיקר כתובה, דכיון דאוקמוה אחזקתה להאמינה

¹ שו"ע אבה"ע"ז ק יב

² אבל בעידי גירושין לא גביא ויכול לטעון פרעתי לה ע"פ הנט שהיה בידה וקרעתי הנט. ח"מ שם מב ועיין ב"ש מא שתלה זה במחלוקת ראשונים.

³ ולוקח ממנה שובר. ב"ש שם מא ועיין ב"מ ובית יעקב שם

⁴ שו"ע ונו"כ שם י

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

שהיא מגורשת ולינשא, ממילא חייב גם בכתובתה הנהוגה בכל אדם, אבל על התוספת לא האמינו ואינה גובה את התוספת עד שתביא ראייה שגירשה או שיצא הגט עם הכתובה מתחת ידה. ויש אומרים⁵ שאם אינה מביאה ראייה על הגירושין, אפילו עיקר כתובתה אינה גובה, שמאחר שתובעת כתובתה אינה נאמנת על הגירושין לגבות כתובתה. וכתב הרמ"א שכן עיקר.

ואם⁶ אמר לה הבעל אמת הוא כי גרשתיה אבל נתתי לה כל הכתובה עיקר ותוספת ונתנה לי שובר על הכל ואבד שוברי, אם יש לה עירי גירושין אינו נאמן, שטוען אחר מעשה בית דין הוא.

ואם אין לה עירי גירושין מתוך שיכול לומר לא גרשתי ולא יתחייב לה בתוספת, נשבע היסת ונאמן על התוספת, אבל על העיקר י"א שאין מינו, שמכיון שהיא נאמנת באומרת גרשתי לינשא לאחר, נלמד מתוך הספר כתובה שחייב גם בכתובה שכתוב בה לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי, אבל על התוספת לא דרשינן הכתובה. וי"א שיש לו מינו גם על העיקר, שיכל לומר לא גרשתי⁷ כמו שנתבאר.

ג. ובעל חוב גובה שלא בפרזבול

נאמן אדם⁸ לומר פרזבול היה לי ואבד אפילו בלא שבועה, ואפילו הלוח טוען בודאי שלא כתב פרזבול⁹, שמכיון שדבר איסור יש כאן ותקינו ליה

⁵ דעת הרמ"א שם

⁶ שו"ע ונו"כ שם יא

⁷ ומיהו בטור כתב והוא במקום שאין כותבין דמשמע דוקא במקום שאין כותבין יכול לטעון פרעתי כשהוציאה הגט כי לא האמינו לו שכתב כתובה אבל במקום שכותבין כתובה ריעא מענתא דידך דאיך שילם לה והכתובה בידה אף שיכול לטעון הוכרתי לשלם מאחר שטענה אבדתי הכתובה וקי"ל כותבין שובר מ"מ טענה דידה עדיפא וכתובתה בידה, ואפשר מאחר דיש לו מינו דלא גרשתיך אינה יכולה להוציא מידו בלא ראייה ועיין בב"ח דלמסקנא דגמרא אין חילוק, ועיין בטור שכתב בס"ק י"א אם הוא במקום שאין רשאים לשהות הגט מפני הסכנה נאמנת היא וגובה הכל וא"צ לעדי גירושין ואינו נאמן לטעון פרעתי מאחר דהכתובה בידה והב"י השיג עליו. ח"מ שם מא

⁸ שו"ע ונו"כ חו"מ סז לג

⁹ ש"ך צד ח

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

רבנן פרוזבול שיבא לו בהיתר¹⁰, חזקה הוא שלא יעזוב ההיתר ויאכל איסור¹¹.

ולא עוד אפילו אי לא טעין פותחין לו משום פתח פיך לאלם, ואומרים לו שמא פרוזבול היה לך ואבד, ואם אמר כן נאמן בלא שבועה, ויש אומרים שצריך שבועת היסת.

ואם לא פתחו לו הבי"ד ויצא מבי"ד וחזר ואמר פרוזבול היה לי ואבד, אם הוא קודם פסק דין נאמן שתולים אנו שנזכר עכשיו, אבל לאחר פסק דין אינו נאמן, שאנו אומרים כיון ששתק בשעת פסק דין הרי הוא כמודה שלא היו לו פרוזבול ועכשיו לימדו אותו למעון שקר¹².

ד. נותבין שובר

כבר התבאר לעיל דף טז: שהבא¹³ לפרוע חובו ואמר המלוה אבד לי השטר, וחושש הלוח שמא אחר שיפרע לו יוציא השטר בבית אחר ויתבענו שוב, אין הלוח יכול לומר לא אפרע לך עד שתחזיר לי שמרי, אלא הרי זה יכתוב לו שובר כלומר קבלה על התשלום, ויפרע לו כל חובו.

אך מפני שחושש הלוח שמא יאבד שוברו וזה ימצא השטר ויתבענו פעם אחרת, יכול הלוח להחרים סתם על מי שכובש שטרו וטוען שאבדו.

וכן הבעל שמגרש את אשתו ואשתו תובעת ממנו כתובתה, וטוענת שאבדה הכתובה, או שיש עדים שאבדה הכתובה, אינו חייב לשלם לה אלא אם תכתוב לו שובר על פירעון כתובתה¹⁴.

¹⁰ והרמב"ם (פ"ט משמיטה הכ"ד) נתן טעם, דמן הסכנה שהיו גוזרים מבלי לעשות פרוזבול ולשמור שמיטה, תקנו חכמים מכאן והלאה שיקרע תיכף פרוזבול, ויהיה להם למלוים כל נאמנות שהיה להם פרוזבול. ועיין תומים (סקב"ח) דלפי טעם זה, אם חזינן דיש לו על שטר אחר פרוזבול ולא קרעו, ואם כן לא חשש לסכנה, אף בזה אינו נאמן, וע"ש בתומים שהארכת, ומדלא חלקו הפוסקים משמע לעולם נאמן. אורים שם נח

¹¹ ולא דמי למה שכתבו הטור והמחבר בסימן ס"ו [טור סעיף י' ומחבר] סעיף י"א דאין אדם נאמן לומר שטר קנין היה לי כתוב בו "קני לך איהו וכל שעבודיה" ואבדתיהו. דשאני התם דלאו בידו הוא דדילמא המוכר לא רצה לכתוב לו כן או שבעל השטר אבד השטר וזה מצאו, אבל כאן שהשט"ח ודאי שלו הוא, ובדידיה תליא מילתא למסור לב"ד חובתו, מסתמא עשאו. סמ"ע שם נח

¹² סמ"ע שם נו

¹³ שו"ע ונו"כ חו"מ נד ב

¹⁴ מבואר מדברי הגמ'.

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

**ה. במקום שאין כותבין ואמר כתבתי עליו להביא ראייה
במקום שכותבין ואמרה לא כתב לי עליה להביא ראייה**

במקום שאין¹⁵ כותבין כתובה עליו להביא ראייה שכתב כתובה, ואינו נאמן לומר פרוע, הביא עדים שכתב לה כתובה, יש מי שאומר¹⁶ שדינו כמקום שכותבין ואינה גובה בלא כתובה, ויש אומרים¹⁷ שגובה בלא כתובה, כיון שבאותו מקום לא נהגו לכתוב הוא הפסיד לעצמו בכך שכתב, ולא ישתנה הדין בכל אותו המקום בשבילו, לפיכך לא מהימן לומר פרעתי אף על גב שכתב ואין הכתובה בידה.

במקום שכותבין כתובה עליה להביא ראייה שלא כתב, ואם לאו אינה גובה ללא כתובה, הביאה ראייה שלא כתב לה, אזי לכ"ע אינו נאמן לומר פרעתי¹⁸.

דף פט:

ו. שני גיטין ושתי כתובות גובה שתי כתובות

הוציאה¹⁹ שני גיטין ושתי כתובות, וזמן כתובה ראשונה קודם לגט הראשון וזמן השנייה קודם לגט השני, גובה שתיהן, שהרי גירשה והחזירה וכתב לה כתובה שנייה, אבל אם קדמו שתי הכתובות לגט הראשון גובה אחת, שהרי כשהחזירה לא כתב לה כתובה ועל מנת כתובה הראשונה החזירה ואינה גובה אלא אחת כמו שיתבאר בסמוך.

**ז. שתי כתובות וגט אחד או כתובה ושני גיטין או כתובה
וגט ומיתה אינה גובה אלא כתובה אחת שהמגרש את
אשתו והחזירה ע"מ כתובה הראשונה מחזירה**

¹⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ק ט

¹⁶ דעת הרמב"ם כ"כ ב"ש וכבר הרגיש הב"ח שבספרי רמב"ם שלפנינו לא נמצא כזה.

¹⁷ דעת הרא"ש

¹⁸ כיון שאין ריעות' לפנינו אינו נאמן לו' פרעתי גם אינו נאמן לו' כתבתי לה כתובה אחרת. ב"ש שם לו

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם יג

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

הוציאה²⁰ שתי כתובות שכתב לה זו אחר זו וגט אחד, אינה גובה אלא כתובה אחת. ואיזה מהן גובה, אם שתיהן שוות בטלה האחרונה את הראשונה, שמסתמא מחלה על הראשונה ואינה טורפת אלא מזמן האחרונה, ואם היתה באחת משתיהן תוספת על חברתה ולא כתב לה ואוסיפת לך כך וכך על הראשונה אין כאן ביטול, לפיכך אם היא רוצה לגבות הראשונה, טורפת לקוחות מזמן ראשון, ואם רוצה שנייה טורפת מזמן שני²¹,

אבל אם כתב לה ואוסיפית לך כך וכך על הראשונה, גובה שתיהן, הראשונה מזמן הראשון והתוספת מזמן שני. במה דברים אמורים ששתיהן מן האירוסין או שתיהן מן הנישואין שאז ודאי נכתבה השנית לתוספת כמו שכתב ואוסיפית לך כו', אבל אם אחת מן האירוסין והשנייה מן הנישואין בכל ענין אינה גובה אלא אותה שמן הנישואין, שאף על גב שיש תוספת בשנייה אמרינן ביטל שנייה את הראשונה, וטעמא משום שמנהג הוא לכלול יחד בכתובת הנישואין המנה ומאתים ותוספת, אומדנא דדעתא הוא שזהו עוקר תחלת שיעבוד זמן הראשון, וכתב האירוסין לא נכתב אלא שאם תתאלמן או תתגרש מן האירוסין, אבל כשבא לכלל הנישואין ונכתב הכל בשטר אחד נתבטל הראשון לגמרי.

הוציאה²² כתובה אחת ושני גיטין וזמן הכתובה קדם לגט ראשון²³, הרי גירשה והחזירה ולא כתב לה כתובה וחזר וגירשה, אין לה אלא כתובה אחת, שהמגרש אשתו והחזירה על דעת כתובתה הראשונה החזירה.

מת²⁴ בעלה והוציאה גט וכתובה, אם הגט קודם הכתובה רואין אם אין דרך לכתוב כתובה גובה בגט עיקר כתובה מחמת הנישואין הראשונים, ובכתובה גובה כל מה שכתוב בה, שהרי החזירה וכתב לה כתובה וזכתה בה במיתת הבעל, ואם הכתובה קודמת לגט אין לה אלא כתובה אחת שעל

²⁰ שו"ע ונו"כ שם יד

²¹ ותרומתהו מיהא לא גביא מדלא כתב לה צביתי ואוסיפת לך מדילי הך אקמייתא, אלא שטר כתובה יתירה כתב לה ולא הזכיר בה את הראשונה, הכי קאמר לה, אם תרצני למחול שיעבוד של ראשונה גבי כתובה זו המרובה ואם לאו גבי הראשונה המועמת, הלכך הי מנייהו דבעיא גביא,

²² שו"ע ונו"כ שם מו

²³ אבל זמן הכתובה אחר גט ראשון והוא במקום שאין כותבין כתובה גובה בגט כתובה ראשונה ובכתובה גובה השניה וכן הוא בב"ח וכמו שיתבאר בסעיף שאח"ז. ח"מ שם טו ב"ש מג

²⁴ שו"ע ונו"כ שם מז

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

דעת כתובה הראשונה החזירה. אבל דרכן לכתוב כתובה אינה גובה בגט מאומה²⁵.

²⁵ ח"מ שם מד